

Соловійова Ольга Миколаївна

к.ю.н., доцент кафедри адміністративного права
Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого
(Україна, м.Харків)

АДМІНІСТРАТИВНІ ПОСЛУГИ У СФЕРІ НЕДЕРЖАВНОГО СЕКТОРУ БЕЗПЕКИ

Розбудова України як правової демократичної держави вимагає радикальної зміни пріоритетів у відносинах між владою і приватними (фізичними та юридичними) особами. Це означає, що правовий режим таких взаємовідносин має ґрунтуватися на безперечному визнанні пріоритету прав людини, її законних інтересів, правомірності її вимог і очікувань від діяльності державних органів, їх посадових осіб. Зазначена теза співвідноситься з поглядом на природу й основне призначення держави як механізму забезпечення безпечного існування соціуму, оскільки саме це є основним пунктом «угоди», яка укладається між суспільством і найманим ним державним апаратом. Оголосивши людину об'єктом національної безпеки, держава бере на себе відповідальність за кожного громадянина і намагається запровадити власний контроль в усіх сферах суспільного життя. При цьому, суспільство не має реальних важелів для притягнення держави до відповідальності за невиконання своїх зобов'язань. Саме для наголошення про існування обов'язку держави перед пересічними громадянами групою адміністративістів було запропоновано таку новацію у переліку функцій виконавчої влади, як надання адміністративних послуг.

Аналіз нормативно-правових актів та наукових публікацій, в яких започатковано розв'язання проблеми надання адміністративних послуг, дає підстави вважати, що існування такого правового інституту, як адміністративні послуги, в наш час вже практично не викликає сумнівів. Питання покращення надання населенню послуг займають дедалі важливіше місце в діяльності органів

виконавчої влади та органів місцевого самоврядування. Увага до цієї проблеми пов'язана, насамперед, з наданням таких адміністративних послуг, як отримання різноманітних дозволів суб'єктами підприємницької діяльності; необхідністю інформаційного забезпечення підприємців щодо дозвільних процедур та відповідних документів для отримання дозволів; підвищенням ефективності діяльності публічних органів та їх відповідальності за надання якісних послуг населенню.

В умовах зростання корупції, недосконалості юридичних механізмів захисту прав, законних інтересів фізичних і юридичних осіб державні правоохоронні структури виявилися нездатними мобільно та ефективно забезпечувати безпеку в усіх сферах життєдіяльності суспільства. Це обумовило виникнення недержавного сектору безпеки, який є важливим фактором попередження злочинності та забезпечення суспільної безпеки в цілому. Тому окреме місце серед адміністративних послуг належить послугам, спрямованим на видачу дозволів на певну діяльність у сфері недержавного сектору безпеки, на окремі заходи, на певні об'єкти (і операції з ними), на утворення спеціальних суб'єктів недержавного сектору безпеки.

На сьогодні надання громадянам та юридичним особам якісних адміністративних послуг, в тому числі й послуг у сфері недержавного сектору безпеки, існують певні труднощі, які обумовлюються суперечливістю та неузгодженістю законодавства, ускладненістю адміністративних процедур, проявами бюрократизму, а також корупцією в органах державної влади і органах місцевого самоврядування. До того ж, Україна за часів незалежності так і

не виробила загальної державної політики у сфері недержавної безпеки. Не дивлячись на деякі успіхи, специфічний ринок недержавних безпекових послуг в Україні формується й розвивається досі хаотично, і передусім через відсутність необхідного організаційно-правового забезпечення.

Головною ідеєю недержавного сектору безпеки слід визнати нові підходи до побудови системи національної безпеки в цілому, на основі цивілізованого співвідношення її державного й недержавного складників. Так, на відміну від державного сектора безпеки, який покликаний захищати інтереси держави в цілому, сутність недержавної безпеки полягає у забезпеченні інтересів суспільства й особистості. Але оскільки забезпечення безпеки суспільства і особистості становить зміст діяльності держави взагалі, на практиці не повинно бути суттєвих суперечностей між державними і суспільними інтересами. Зазначені сектори безпеки повинні утворювати єдину систему, з чітким розподілом функцій та способів взаємодії. Держава зі свого боку повинна створювати сприятливі умови для становлення та ефективного функціонування недержавного сектору безпеки. Це може відбуватися через встановлення правових засад діяльності окремих суб'єктів недержавного сектору безпеки та легалізації їх діяльності державою, шляхом видачі ліцензій, дозволів і т.ін.

Безперечно, одним із основних напрямів формування майбутньої вітчизняної системи недержавної безпеки вважаємо прийняття правової бази її діяльності. Але якщо визначення прав й обов'язків суб'єктів державного сектору безпеки знайшло своє відображення у чинному законодавстві (Законах України «Про Збройні Сили України», «Про Службу безпеки України», «Про Державну прикордонну службу України», «Про Раду національної безпеки і оборони України», низці інших законів, указів Президента України, постанов Кабінету Міністрів України, відомчих нормативно-правових актах), то занепокоєння викликає часткова урегульованість правового

статусу суб'єктів недержавного сектору безпеки. До сих пір залишаються неприйнятими Закони України, щодо визначення правового статусу структур недержавного сектору безпеки, такі як: «Про зброю», «Про детективну діяльність», «Про служби безпеки суб'єктів господарювання та інших юридичних осіб» і т.ін. Враховуючи, що недержавний сектор безпеки захищає права та свободи громадян та соціальних інститутів не тільки від злочинних посягань сторонніх осіб, а й від незаконного втручання в їх діяльність з боку держави, він є важливим механізмом забезпечення контролю над державою з боку громадянського суспільства.

Крім того існують проблеми й у сфері правового регулювання надання адміністративних послуг, в тому числі, що стосуються функціонування недержавного сектору безпеки. Як правило це акти підзаконного характеру, в яких через відсутність вимог, встановлених у законах, запроваджуються нові вимоги до споживачів адміністративних послуг, особливо це стосується переліку платних послуг та розміру їх оплати. На законодавчому рівні, до сих пір так і залишилося невирішеним питання, щодо встановлення плати за надання адміністративної послуги.

Ще одним елементом взаємодії держави з недержавним сектором безпеки є легалізації їх діяльності державою, шляхом видачі ліцензій, дозволів і т.ін. Взагалі на сьогодні у відповідності з чинним законодавством набуття, зміна чи припинення прав та/або обов'язків окремої особи відбувається через надання органами виконавчої влади, іншими державними органами, органами місцевого самоврядування, їх службовими та посадовими особами адміністративних послуг. Надання адміністративних послуг здійснюється відповідно до Закону України «Про адміністративні послуги» з урахуванням особливостей, визначених законами, які регулюють суспільні відносини у відповідних сферах.

Адміністративні послуги у сфері недержавної безпеки можна поділити на

декілька груп. До першої групи належать послуги, що спрямовані на створення суб'єктів недержавного сектору безпеки (реєстрація юридичних осіб, фізичних осіб підприємців, громадських об'єднань). До наступної групи можна віднести послуги, щодо надання права на зайняття певними видами діяльності. Так, відповідно до Закону України «Про ліцензування певних видів господарської діяльності» надання послуг у сфері охорони державної та іншої власності, надання послуг з охорони громадян віднесені до тих видів діяльності, які підлягають обов'язковому ліцензуванню. Саме господарюючі суб'єкти, що займаються охоронною діяльністю, в сучасних умовах є основними суб'єктами недержавного сектору безпеки. І до третьої групи адміністративних послуг слід віднести послуги, спрямовані на забезпечення діяльності суб'єктів недержавного сектору безпеки. До них належать видача: дозволів на придбання і перевезення вогнепальної зброї, боєприпасів, інших предметів, на які поширюється дозвільна система; дозволів на зберігання носіння (реєстрація, перереєстрація) нагородної зброї мисливської, холодної, пневматичної зброї, інших предметів, на які поширюється дозвільна система; видача посвідчення водія на право керування транспортними засобами; ліцензій на

надання послуг у галузі криптографічного і технічного захисту інформації.

На сьогодні слід констатувати, що процедура надання фізичним і юридичним особам адміністративних послуг, в тому числі і у сфері недержавного сектору безпеки, далека від ідеальної. Основними проблемами слід визнати: необґрунтоване впровадження нових видів послуг; перекладення обов'язків адміністративних органів із збирання довідок або погодження документів на споживачів; вимога від фізичних та юридичних осіб документів, не визначених законодавством або у непередбаченій законодавством формі; необґрунтоване справляння плати; тривалі строки надання окремих послуг; обмеженість доступу до інформації, необхідної для отримання адміністративних послуг; неналежне законодавче регулювання процедурних питань надання послуг; фактичне нав'язування фізичним та юридичним особам отримувати супутні платні послуги і т. ін. Упорядкування системи адміністративних послуг у сфері недержавного сектору безпеки, удосконалення процедури їх надання є основним напрямом наближення влади до пересічного громадянина, задоволення його потреб, захист прав і свобод, законних інтересів.

Spasenko Viktoriia O.

*postgraduate student of Administrative Law Department,
Yaroslav the Wise National Law University*

PROTECTION OF PERSONAL DATA IN THE STATE REGISTRATION SERVICE OF UKRAINE

Today it is impossible to imagine the existence of any person without the constant exchange of information with other members of society, state and local authorities, so the problem of the protection of personal data acquires the special actuality and attracts attention of domestic and foreign scientists constantly taking into consideration the rapid development of information society.

The issues of the protection of personal data are regulated both at the international and national level. At international level the protection of personal data is provided for in various regulatory legal acts, in particular the Universal Declaration of Human Rights (December 10, 1948); Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms (November 4, 1950); the Convention for the Protection of Individuals